

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO
MĚSTSKÁ ČÁST BRNO - LÍŠEŇ

LÍŠEŇ OČIMA BRNĚNSKÝCH UMĚLCŮ

Vydala

**u příležitosti 450. výročí povýšení Líšně
na městys**

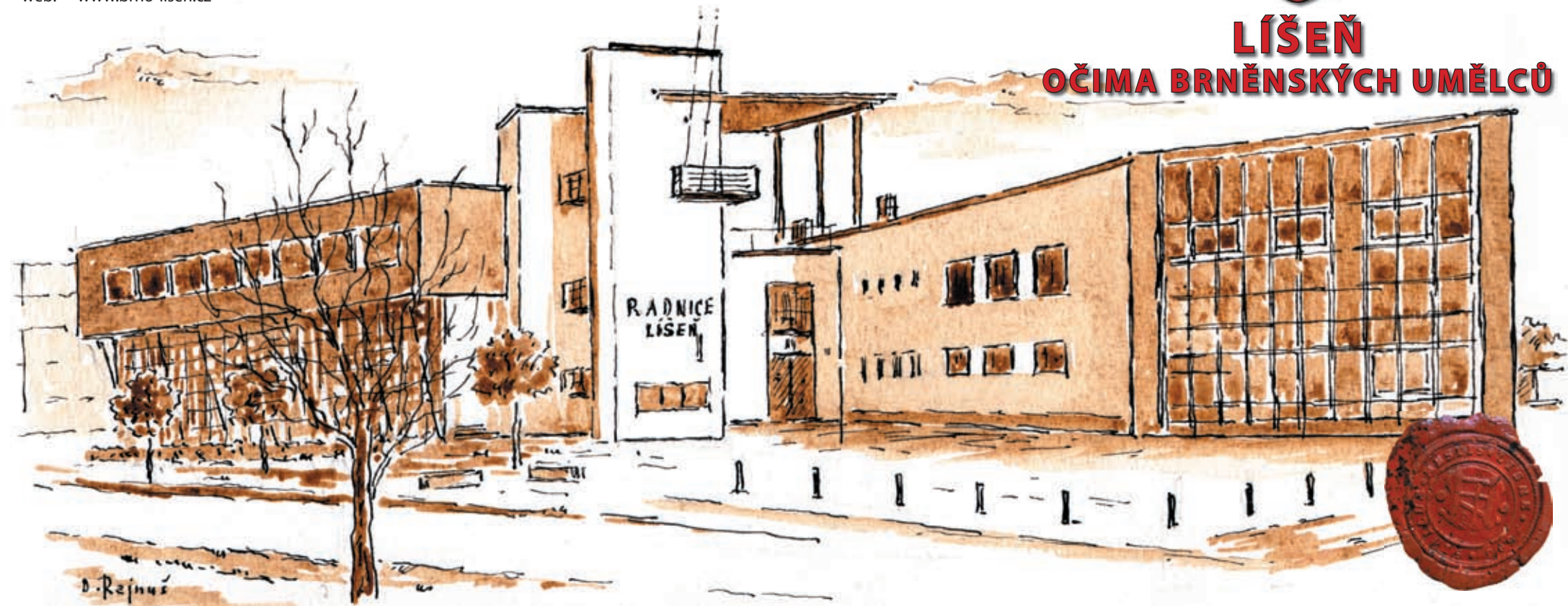
Městská část Brno-Líšeň, Jírova 2, 628 00 Brno

tel.: 544 424 811

fax: 544 211 010

e-mail: info@brno-lisen.cz

web: www.brno-lisen.cz

MĚSTSKÁ ČÁST BRNO - LIŠEŇ

HISTORIE

Dějiny Lišně sahají hluboko do dávnověku. Jak dokazují archeologické nálezy, bylo okolí Lišně osídleno už v 8. stol. př.n.l. lidmi halštatské kultury a poté především Slovany v období Velké Moravy.

V 10. stol. končí osídlení na Starých zámcích nad Říčkou a život se přesouvá do prostoru dnešního náměstí a jeho okolí. Vznik názvu Lišeň je odvozeno od liščen, tj. lískový, staročesky leščený. První zaručená zpráva pochází až z r. 1306, kdy je zmínka o filiálním kostele v Lišni. Do r. 1520 patřila cisterciáckému klášteru ve Vizovicích, v průběhu dalších století se v Lišni střídala vrchnost počínaje královským rodem pánů z Kunštátu. Posledními majiteli panství byla významná šlechtická rodina Belcredi, Richard Belcredi se stal v letech 1865 – 67 premiérem rakouské vlády, jeho bratr Egbert byl předsedou Zemského sněmu a v letech 1879 – 1891 členem Říšské rady ve Vídni.

V r. 1558 povýšil císař Ferdinand I. Lišeň na městys s právem trhovců a znakem - červeným štítem s dřevěným vinným lilem a vloženými zelenými hrozny. V průběhu dějin Lišeň prožívala války, byla vypálena husity, trpěla pod nájezdy Švédů za třicetileté války, ničili ji požáry, hlad i mor, zalehlo sem i dunění děl z nedalekého slavkovského bojiště v bitvě tří císařů u městečka Austerlitz (Slavkov). Lišeň se vždy vzpamatovávala a rozkvetla, zejména pak

v období první republiky, kdy byla vystavěna sokolovna, orlovna, Dělnický dům, nová škola a fotbalové hřiště.

Za 2. světové války byla v blízkosti Lišně vybudována továrna, která sloužila zbrojnímu průmyslu a ve které našla zaměstnání řada lišeňských občanů. Na konci války se továrna stala strategickým místem bombardování a leteckých náletů spojenců.

Z nařízení říšského protektora v roce 1944 byla Lišeň připojena k městu Brnu a stala se jeho součástí. Jednokolejná trať Karolíny byla přebudována na dvoukolejnou, trať byla elektrifikována a do Lišně začala jezdit tramvaj. Konečná stanice byla v místech dnešního Technického muzea. V roce 1975 se Lišeň v rámci centralizace stala součástí obvodu Brno IV. Tento stav trval do roku 1990, kdy byla Lišeň obnovena znovu jako samostatná městská část.

Na území Lišně se nachází několik významných kulturních památek. Jednou z nejvýznamnějších je kostel svatého Jiljí na nám. Karla IV. V době románské byl postaven jako malý kostelík s apsidou, za dobu svého trvání byl několikrát přestavěn, dnešní podobou dostal v r. 1895. Další kulturní památkou je klasicistní zámek s barokní kaplí a rozsáhlým parkem, který byl v r. 1992 vrácen rodině Belcredi. Dominantou nad Lišni tvoří kaple zasvěcená Panně Marii – pomocnici křesťanů. Byla znovu obnovena v roce 1914 za příspěvku obce. Pobožnosti se konají

v měsíci květnu, červenci a říjnu. Od kaple na Kostelíčku je krásný výhled na celou Lišeň a daleké okolí.

KULTURNÍ, SPORTOVNÍ A SPOLEČENSKÉ ZÁZEMÍ

Z Lišně vzešla řada osobností vědy, kultury, sportu a společenského života vůbec, např. JUDr. Martin Kříž, archeolog a geolog, MUDr. Josef Holz, lékař a druhý starosta Jednoty sokolské v Lišni, za jehož působení začalo období systematické zdravotnické péče, Eduard Elpl, řídicí učitel, který napsal čtyřdílnou kroniku Lišně, jeho syn Eduard Elpl ml., básník, Pavel Pavelka, páter a starosta Katolické politické jednoty a Method Hošek, farář, který se významně zapsal do dějin Lišně. Z let válečných např. mjr. Josef Otisk, velitel výsadkové skupiny Wolfram, podpl. Jindřich Breicetl, letec a bří. Sapákové.

Koncem 19. stol. proslula Lišeň jako sídlo trhovců, obchodníků s ovocem, máslem a drůbeží. V tomto prostředí rostl bohatý místní folklór, jazyk, písně, tance, obyčej. Každoročně se ve staré Lišni pořádají hody na svátek sv. Jiljí, jemuž je zasvěcen farní kostel. Lišeňské tance a lišeňský kroj jsou zachovány dodnes díky národopisným souborům Stará Lišeň, Lišňáci a dětskému souboru Lišňáček. Jejich posláním je ukazovat někdejší život staré Lišně a uchovávat živé její bohaté tradice. Kulturní život v Lišni dále reprezentuje Kulturní centrum „Kotlanka“, které působí i v nově zrekonstruovaném Dělnickém domě, Galerie Hády při ZŠ Horníkova a Divadlo Lišeň.

Současnou Lišeň dnes tvoří 8,5 tisíce obyvatel ve staré Lišni a 17,5 tis. v sídlišti, které bylo postaveno v 70. letech 20. stol. Má čtyři základní školy, 2 soukromá gymnázia, Střední zdravotnickou školu Evangelické akademie, Základní uměleckou školu, Střední odborné učiliště strojírenské a elektrotechnické, polikliniku, novou radnici a dobré spojení s centrem Brna pomocí tramvajové linky vedoucí až do staré Lišně. Mladé generaci nabízí bohaté sportovní vyžití na nově vybudovaných sportovištích a fotbalovém stadionu. Na území městské části Brno - Lišeň se také nachází Odborné učiliště požární ochrany, které slouží k výcviku profesionálních hasičů, působí zde různé spolky a občanská sdružení, např. Sokol, SK Lišeň, Junáci aj. Občanské sdružení Klub pastelka se věnuje maminkám na mateřské dovolené, předškolním dětem i celým rodinám. V r. 1995 bylo dokončeno Salesiánské středisko mládeže, které je určeno především dětem školního věku a mládeži. Nabízí i mnohé další aktivity, jako např. klub maminek s předškoláky, volejbal pro dospělé apod.

PĚŠÍ TURISTIKA, CYKLOTURISTIKA

Lišeň má velice krásné přírodní okolí s vyhlášeným Mariánským údolím. Okolí skýtá možnost rekreace, pěších vycházek i cyklistických výletů nejen obyvatelům Lišně, ale i Brňanům a dalším návštěvníkům. Vycházkové trasy jsou dostupné městskou hromadnou dopravou. Jedna trasa vede od nádherné vyhlídky na panorama

Brna na Velké Klajdovce lesem přes vyhlídku Šumbera, oblíbeného místa S. K. Neumanna, dále po Červené cestě kolem Ressova pomníku a Těsnohlídkovým údolím do Bílovic nad Svitavou. Další oblíbená trasa začíná u lišeňského hřbitova, pokračuje přes Staré zámky u Lišně, potom lesní cestou na vyhlídku Hornek, kde se naskytne krásný pohled do romantického údolí Řičky. Vydáte-li se Mariánským údolím, budete mjet vodní nádrže, které poskytují možnost koupání a rekreace, pokračujte-li dále údolím Řičky na Ochoz, dostanete se do chráněné krajinné oblasti Moravského krasu, kde můžete navštívit známou jeskyni Pekárnu a pozorovat krásné přírodní scenerie.

Lišni prochází také naučná stezka „Hády a údolí Řičky“ s celkem 17 zastaveními.

Z Lišně je velmi dobře dostupné především na kole i slavkovské bojiště a Mohyla míru. Kousek od Lišně se nachází i zajímavý geologický útvar Stránská skála.

Autoři pohlednic:

- 1) Kvetoucí sad nad Kapličkou (2002) MUDr. František Kalandra
 - 2) Pozdrav z Lišně zimní (2007) Miroslav Šimek
 - 3) Sousoší sv. trojice (1937) Bohuš Jágr, akademický malíř – grafik
 - 4) U kovárný (1962) Bohuš Jágr, akademický malíř – grafik
 - 5) Panorama Lišně (1990) František Hejč, akademický malíř
 - 6) Kaplička s hnízdem (1998) Jana Moštková
 - 7) Lišeňské svitání (2006) Jana Moštková
 - 8) Kostel sv. Jiljí (2007) Oldřich Rejnuš
- Obal „Radnice MČ Brno – Lišeň“ (2007) Oldřich Rejnuš